שֵׁם לְוַוי – שאין לפיסלא כינוי נוסף, אֲבָל אם אִית לֵיהּ שֵׁם לְוַוי – כינוי בפני עצמו מלבד השם פיסלא, אַף עַל גַּב דְּלֵא נָבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְאַף עַל גַּב דְּלֵא חֲוֵי אַרְבַּע אַמּוֹת אינה מגורשת, שכיון שיש לו שֵׁם בפני עצמו, חשוב הוא ואינו בטל לחצר, ואינו בכלל החצר שהשאיל לה.

שנינו במשנה: זרקו לה בתוך ביתו או בתוך חצרו, אֲפִילּוּ הוּא הגט עֲמָּהּ בַּמִּטָּה אינה מגורשת כו'.

אָמַר רָבָא, לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בַּמִּטָּה שֶׁלּוֹ, אֲבָל זרקו בַּמִּטָּה שֶׁלָּהּ אפילו היא בתוך רשותו מְגוֹרֶשֶׁת, מהטעם שיתבאר להלן. תַּנְיָא נַמִּי הָכִי - ברייתא כדברי רבא, רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר, בַּמִּטָּה שֶׁלּוֹ אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת, בַּמִּטָּה שֶׁלָּהּ מְגוֹרֶשֶׁת.

דנה הגמרא, וּבַמִּטָּה שֶׁלָּהּ מה טעם היא מְגוֹרֶשֶׁת, הרי כֵּלָיו שֶׁל לוֹקֵחַ בִּרְשׁוּת מוֹכֵר הוּא, וספק הוא בגמרא (ב"ב פה:) אם קנה לוקח חפץ שניתן בכליו או לא, האם שָׁמְעִתְּ מִינָּהּ – יש לפשוט מכאן שכֵּלָיו שֶׁל לוֹקֵחַ בִּרְשׁוּת מוֹכֵר קָנָה לוֹקֵחַ.

דוחה הגמרא, אפשר שכליו של לוקח ברשות מוכר לא קנה לוקח, ומה שאמר רבא שבמטה שלה מגורשת, לֹא צְרִיכָא – אין דין זה אמור אלא באופן דְּהמטה גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טפחים מהקרקע, שאויר למעלה מעשרה אינו נחשב רשות המוכר לבטל רשות הכלי של הלוקח והרי זו רשותה.

מקשה הגמרא, וְהָאִיכָּא מָקוֹם כַּרְעֵי – הרי רגלי המטה מונחות ברשות הבעל והרי זה כאילו המטה כולה ברשות הבעל, ואיך קנתה הגט.

מתרצת הגמרא, אַמָּקוֹם כַּרְעֵי לֹא קָפְדֵי אינשי – אין אדם מקפיד על מקום רגלי המטה העומדים ברשותו [כיון שהמטה גבוהה ונוח לו להשתמש תחתיה], וכיון שאינו מקפיד קנתה האשה.

שנינו במשנה: הזורק גט לְתוֹךְ חֵיקָהּ אוֹ לְתוֹךְ קַלָּתָהּ מְגוֹרֶשֶׁת.

שואלת הגמרא, אַמַּאי היא מגורשת, הרי כֵּלָיו שֶׁל לוֹקֵחַ בִּרְשׁוּת מוֹכֵר הוּא, שהרי קלתה מונחת ברשות הבעל, ובמסכת בבא בתרא (שם) מסתפקת הגמרא האם כליו של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח או לא.

משיבה הגמרא על שאלה זו כמה תירוצים: א. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל, משנתינו עוסקת כְּגוֹן שֶׁהָיְתָה קַלָּתָהּ תְּלוּיָה בָּהּ בגופה, ודבר התלוי בה הרי הוא כידה, ולכן היא מגורשת כמו הנותן גט לידה שאף על פי שעומדת ברשותו מגורשת. וְכֵן אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא, משנתינו כְּגוֹן שֶׁהָיְתָה קַלָּתָהּ תְּלוּיָה בָּהּ.

ב. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר, אף אם היתה קלתה רק קְשׁוּרָה אליה, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ תְּלוּיָה אלא נגררת בקרקע, קנתה הגט.

ג. רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה אָמַר, משנתינו עוסקת כְּגוֹן שֶׁהָיְתָה קַלָּתָהּ מוּנַּחַת לָהּ בֵּין יַרְכוֹתֶיהָ – בין רגליה, שמקום ישיבתה קנוי לה, שאין אדם מקפיד על מקום מושב אשתו. וכיון שעד עכשיו מקום זה היה קנוי לה, לפיכך קנתה הגט.

ד. רַב מְשַׁרְשִׁיָא בַּר רַב דִּימִי אָמַר, משנתינו עוסקת כְּגוֹן שֶׁהָיָה בַּעֲלָהּ מוֹכֵר קַלָּתוֹת והניחה קלתה בחנותו, שכיון שמונחים שם הרבה קלתות, אין הבעל מקפיד אם תניח שם את קלתה ומשאיל לה אותו מקום, ונמצא שקלתה מונחת ברשות המושאלת לה.

ה. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, לעולם מדובר שהיתה קלתה מונחת בחצירו סתם, אך אין להוכיח מכאן שכליו של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח, לפי שמָּקוֹם חֵיקָהּ קָנוּי לָהּ, מָקוֹם קַלָּתָהּ קָנוּי לָהּ. שכל מקום שמניחה כליה, הבעל מקנה לה את אותו מקום. ומבארת הגמרא, אָמַר רָבָא, מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן, לְפִי שֶׁאֵין אָדָם מַקְפִּיד לֹא עַל מָקוֹם חֵיקָהּ וְלֹא עַל מָקוֹם קַלָּתָהּ שעל מנת כן הכניסה שיהיו כלי תשמישיה הקטנים עמה, וכיון שאינו מקפיד לפיכך מקום זה נחשב רשותה.

סיוע מברייתא לתירוצו של רבי יוחנן: תַּנְיָא נַמִּי הָכִי, זָרְקוּ לָהּ לְתוֹךְ חֵיקָהּ, אוֹ לְתוֹךְ קַלָּתָהּ, אוֹ לְתוֹךְ קַלָּתָהּ מְגוֹרֶשֶׁת – כל כלי המיוחד לתשמישה, הֲרֵי זוֹ מְגוֹרֶשֶׁת. ומלשון הברייתא מוכח שב'קלתה' פשיטא שהיא מגורשת ועל כך מוסיפה הברייתא שהוא הדין ל'כל דבר שהוא בקלתה'. ובהכרח שאין מדובר דווקא באופנים מסוימים [כמו שתירצו אמוראים לעיל] שאם כן אין יחוד ב'קלתה' יותר משאר דברים, אלא כרבי יוחנן שהטעם הוא מפני שודאי מקנה לה מקום זה, ועל כך הוסיפה הברייתא שהוא הדין לכל כלי תשמישיה שאין הבעל מקפיד על מקומם.

מבארת הגמרא את דברי הברייתא: 'כָּל דָּבָר שֶׁהוּא כְּקַלָּתָהּ לְאַיתוֹיֵי מַאי – מה בא התנא לרבות בכך. משיבה הגמרא, לְאַיתוֹיֵי טַסָּקָא דְּאָכְלָה בָּהּ תַּמְרֵי – שק קטן שמתוכו אוכלת את תמריה, שאף מקום שק זה קנוי לה.

משנה

המשנה שלפנינו עוסקת בדין אשה שקבלה את גיטה, ובשעת הקבלה לא ידעה שהשטר שניתן לה הוא גט.

נתן גט לאשתו, ובשעת הנתינה אָמַר לָהּ 'כְּתְבִי [– קחי לעצמך] שְׁטָר חוֹב זֶה', וסברה האשה שאכן שטר זה הוא שטר חוב ולא גט גירושין. אוֹ שֶׁמָּצְאָתוּ האשה לגט מֵאֲחוֹרָיו [– מאחורי הבעל], ולא ידעה שהוא גיטה ולקחתו לעצמה. וכעת כשהוא בידה [באחד משני מקרים אלו] היא קוֹרְאָה את הכתוב בו וַהֲרֵי הוּא גִּיטָּה – ורואה שזהו גיטה, אֵינוֹ גֵּט עַד שֶׁישוּב וְיֹאמַר לָהּ 'כְּתְבִי הבעל 'הֵא הנה גִּיטֵּיךְ'.

וכן, אם נָתַן את הגט בְּיָדָהּ וְהִיא יְשֵׁנָה בשעת קבלתו, ואחר כך נֵיעוֹרָה וקוֹרְאָה בו וַהֲרֵי הוּא גִּיטָּה, אֵינוֹ גֵּט, לפי שהישנה אינה בת גירושין, ואינה מתגרשת עַד שֶׁישוּב וְיֹאמַר לָהּ 'הֵא גִּיטֵּיךְ'.

גמרא

שנינו במשנה שאם מצאתו מאחוריו אינו גט עד שיאמר לה הא גיטך. מקשה הגמרא, כִּי אָמַר לָהּ הֵא גִּיטֵּיךְ מַאי חֲזֵי – למה היא מגורשת, הרי הֲוָה לֵיהּ – הרי זה כאומר לאשתו 'טְלִי גִּיטֵּיךְ מֵעַל גַּבֵּי קַרְקַע', וְאָמַר רָבָא האומר 'טְלִי גִּיטֵּיךְ מֵעַל גַּבֵּי קַרְקַע' ולא נתנו בידה, לֹא אָמַר כְּלוּם, לפי שנאמר (דברים כד א) 'ונתן בידה', ואיך מועילה אמירת 'הא גיטך' להכשיר הגט.

מתרצת הגמרא, אֵימָא 'שֶׁשְּׁלָחַתּוּ מֵאֲחוֹרָיו' – משנתנו מדברת באופן שהיה הגט תחוב מאחוריו בין חגורו למתניו ושלפתו משם, וכיון שנטלה הגט מגוף הבעל אין זה דומה ל'טלי גיטך מעל גבי קרקע'.

מקשה הגמרא, אפילו אם מדובר שֶׁשְּׁלָחַתּוּ מאחוריו נַמִּי יקשה, הָא בְּעֵינָא – הרי צריך שיתקיים הפסוק (שם) 'וְנָתַן בְּיָדָהּ' וְבאופן זה שלקחתו מעצמה לֵיכָּא אין כאן 'נתינה'.

מתרצת הגמרא, לֹא צְרִיכָא – לא היה צריך דין משנתנו להאמר אם לא שהמשנה עוסקת באופן דְּעָרַק לָהּ חֲרֵצֵיהּ – שעיקם הבעל את מתניו לקרב לה את הגט, וּשְׁלַפְתֵּיהּ – והאשה שלפה את הגט ממתניו, וקירוב הגוף נחשב כנתינה.

הגמרא מביאה ראיה מברייתא שמשנתנו מדברת באופן שעיקם לה את מתניו: תַּנְיָא נַמִּי הָכִי בברייתא, אָמַר לָהּ בְּנִכְסֵי שְׁטָר חוֹב זֶה, אוֹ שֶׁשְּׁלָחַתּוּ מֵאֲחוֹרָיו, ומשהגיע הגט לידה קְרָאַתּוּ וַהֲרֵי הוּא גִּיטָּהּ, אֵינוֹ גֵּט, עַד שֶׁיֹּאמַר לָהּ הָא גִּיטֵּיךְ, דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר, לְעוֹלָם אֵינוֹ גֵּט, עַד שֶׁיִּטְּלֵנוּ הַיְמָנָה, וְיַחֲזוֹר וְיִתְּנֶנּוּ לָהּ וְיֹאמַר לָהּ הֵא גִּיטֵּיךְ. ומכך שהברייתא נקטה בלשון 'שלפתו מאחוריו', מוכח שמדובר באופן שעיקם הבעל את מתניו.

הגמרא מביאה את המשך אותה ברייתא: נָתְנוֹ להגט בְּיָדָהּ וְהִיא יְשֵׁנָה, נֵיעוֹרָה וְקוֹרְאָה בו וַהֲרֵי הוּא גִּיטָּהּ, אֵינוֹ גֵּט, עַד שֶׁיֹּאמַר לָהּ הָא גִּיטֵּיךְ, דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר, לעולם אינו גט עַד שֶׁיִּטְּלֵנוּ הַיְמָנָה וְיַחֲזוֹר וְיִתְּנֶנּוּ לָהּ וְיֹאמַר לָהּ הֵא גִּיטֵּיךְ.

הגמרא מבארת מדוע הוצרכה הברייתא לשנות את מחלוקת רבי ורבי שמעון בן אלעזר בשני אופנים:

וְצְרִיכָא, דְּאִי אִיתְּמַר – אם היתה הברייתא שונה את המחלוקת בְּהַהוּא קַמַּיְיתָא – בדין 'כנסי שטר חוב זה', הייתי סבור שדווקא בְּהַהִיא קָאָמַר רַבִּי שאין צריך לשוב ולתת לה את הגט, מִשּׁוּם דִּבשעה שקיבלה הגט בַּת אִינְרוּשֵׁי הִיא – היתה בת גירושין, אֲבָל אִם נָתַן בְּיָדָהּ וְהִיא יְשֵׁנָה, דִּלְמָא בַּת אִינְרוּשֵׁי הִיא – שהיא אינה בת

המשך בעמוד קפה

גירושין, **אֵימָא** – הייתי אומר שמואי **לֵיהּ** רבי **לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר** שאינה מגורשת אלא אם כן ישוב ויתן לה הגט. וכן לאידך גיסא, **אִי אִיתְמַר בָּהָא** – אם היתה הברייתא שונה את המחלוקת רק לגבי ישנה, הייתי אומר שדוקא **בָּהָא** [– בזו] **קָאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר** שצריך לשוב ולתת לה הגט לפי שאינה בת גירושין, **אֲבָל בְּהַהִיא** באומר 'בנסי שטר חוב זה' **אֵימָא מוֹדֵי לֵיהּ לְרַבִּי** שאין צריך לשוב ולתת לה, לפיכך **צְרִיכָא** המשנה לשנות את המחלוקת בשני האופנים.

הגמרא עוברת לדון בענין נוסף: **אָמַר רָבָא, כָּתַב לָהּ גֵּט וּנְתָנוֹ בְּיַד עַבְדָּהּ**, אם היה העבד **נָשָׁן, וּמְשַׁמְּרָתוּ** – והיא שומרת עליו, **הֲרֵי זֶה גֵּט**, שהעבד נחשב כחצרה וכשהיא משמרתו הרי זו חצר המשתמרת. אך אם העבד **נִיעוֹר אֵינוֹ גֵּט**, משום **דְּהַוְיָא לֵיהּ חָצֵר הַמְשַׁתַּמֶּרֶת שֶׁלֹּא לְדַעְתָּהּ** אלא לדעת העבד, וכמבואר לעיל (עז:) שאין האשה קונה את גיטה אלא בחצר המשתמרת לדעתה.

מקשה הגמרא, וכי **נָשָׁן וּמְשַׁמְּרָתוּ הֲרֵי זֶה גֵּט, אַמַּאי** – מדוע, אמנם העבד הוא כחצרה אך **חָצֵר מְהֻלֶּכֶת הִיא** שהרי הוא יכול להלך, **וְהָרִי רבא עצמו** (ב"מ טז:) פוסק **שְׁחָצֵר מְהֻלֶּכֶת לֹא קָנָה. וְכִי תֵּימָא נָשָׁן שַׁאנִי** – ואם תאמר שבעודו ישן אינו נחשב לחצר מהלכת, **וְהָא אָמַר רָבָא** (שם) כלל, **כָּל שֶׁאֵילּוּ מְהֻלָּךְ לֹא קָנָה** מפני שהוא חצר מהלכת, גם אם הוא **עוֹמֵד וְיוֹשֵׁב לֹא קָנָה** כיון שהוא יכול להלך, ומדוע אמר כאן רבא עצמו שבעבד ישן קונה האשה את גיטה בקנין חצר.

מתרצת הגמרא, **וְהִלְכְתָא** – הלכה זו שאמר רבא, צריך לומר שמדובר **בְּכָפוּת** – שהעבד קשור, שכיון שאינו יכול להלך הרי הוא חצר שאינה מהלכת.

משנה

הָיְתָה האשה **עוֹמֶדֶת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְזָרְקוּ לָהּ** את הגט, אם נפל הגט **קָרוֹב לָהּ** הרי זו **מְגוֹרֶשֶׁת**, אך אם נפל הגט **קָרוֹב לוֹ אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת**. ואם נפל במקום שהוא **מֻחֲזָקָה עַל מֻחֲזָקָה**, שהוא נפל אם נחשב קרוב לה או לו, הרי זו **מְגוֹרֶשֶׁת וְאֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת** – ספק מגורשת.

וְכֵן לְעִנְיַן קִדּוּשִׁין, אם זרק לה כסף קידושין, ונפל הכסף קרוב לה הרי זו מקודשת, קרוב לו אינה מקודשת, מחצה על מחצה הרי זו ספק מקודשת.

וְכֵן לְעִנְיַן הֲחֹזֵר, אם **אָמַר לוֹ בַּעַל חוֹבוֹ** [– המלוה ללוה] כשהם ברשות הרבים, **זְרוֹק לִי חוֹבִי** שאתה חייב לי, **וְזָרְקוֹ לוֹ** ואבדו המעות קודם שהגיעו לידי המלוה, אם נפלו המעות **קָרוֹב לַמַּלְוֶה**, כבר **זָכָה הַמַּלְוֶה** בכסף קודם שאבדו המעות ונפטר הלוה מחובו. ואם נפלו המעות **קָרוֹב לַלּוֶה**, אין כאן פרעון **וְהַלּוֶה חַיָּיב**. וכשנפלו במקום שהוא **מֻחֲזָקָה עַל מֻחֲזָקָה**, הרי זה ספק אם זכה המלוה, ולפיכך **שְׁנֵיהֶם יַחֲלוֹקוּ** – הלוה ישלם חצי מהחוב והמלוה יפסיד חצי חובו.

גמרא

מבררת הגמרא, **הֵיכִי דָּמֵי** באיזה אופן נחשב **קָרוֹב לָהּ, וְהֵיכִי דָּמֵי** ובאיזה אופן נחשב **קָרוֹב לוֹ. אָמַר רַב**, אם נפל הגט תוך **אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁלָּהּ, זֶהוּ קָרוֹב לָהּ**. והטעם שמגורשת, לפי שארבע אמותיו של אדם קונים לו חפץ הנמצא בתוכם (ב"מ י:). וקנתה הגט בקנין ד' אמות. ואם נפל הגט ב**ְּאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁלּוֹ, זֶהוּ קָרוֹב לוֹ** ואינה מגורשת.

מבררת הגמרא, **וְהֵיכִי דָּמֵי** – באיזה אופן הוא **'מֻחֲזָקָה עַל מֻחֲזָקָה'. אָמַר רַב שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק, כְּגוֹן שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶן** [– הבעל והאשה] **עוֹמְדִין בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת** של הגט, כגון שעמדו במרחק ד' אמות זה מזו, והגט באמה האמצעית שאותה המה היא גם בד' אמותיו וגם בד' אמותיה וכיון שהגט ברשות שניהם הרי זו ספק מגורשת.

שואלת הגמרא, **וְלֵיחֲזֵי הֵי מִינַּייהוּ קָדִים** – נראה מי מהם קדם לבא, אם האשה קדמה הרי זכתה לבדה במקום, ואם הבעל קדם זכה הוא, ומדוע היא ספק מגורשת. **וְכִי תֵּימָא** – ואם תאמר שמדובר באופן **דַּאֲתוּ תַּרְוַיְיהוּ בַּהֲדֵי הֲדָדֵי** – שבאו שניהם כאחד, **וְהָא** הרי **אִי אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם** שיבואו שניהם כאחד ממש.

מתרצת הגמרא, **אֶלָּא אָמַר רַב כַּהֲנָא, הָכָא בְּשִׁמּוֹנָה אַמּוֹת מְצוּמְצָמוֹת עָסְקִינַן** – מדובר באופן שבין שניהם היו שמונה אמות לא פחות ולא יותר, וכל אחד זכה בד' אמות הסמוכות לו,

וְגֵט יוֹצֵא מִקִּצְתּוֹ מֵאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁלּוֹ וּנְכָסִים לְאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁלָּהּ, וְזֶהוּ 'מְחִצָּה עַל מְחִצָּה' שֶׁהִיא סַפָּק מְגוֹרֶשֶׁת.

דּוּחָה הַגְּמָרָא, מַה טַּעַם הִיא סַפָּק מְגוֹרֶשֶׁת וְהָא אֲנִיד גַּבֵּיהּ – הָרֵי מִקְצַת הַגֵּט בִּרְשׁוּת הַבַּעַל, וְאֵין הָאִשָּׁה מִתְגָּרֶשֶׁת עַד שֶׁיִּהְיֶה כּוּלּוֹ בִּרְשׁוּתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר 'וְנָתַן בִּידָהּ'.

מִתְרָצַת הַגְּמָרָא, אֶלָּא רַבָּה וְרַב יוֹסֵף דְּאָמְרֵי תַּרְוַיְיהוּ – שְׁנֵיהֶם אָמְרוּ דְּתָנָא מַה שֶּׁשָּׁנִינוּ 'מְחִצָּה עַל מְחִצָּה' בִּשְׁתֵּי כֵּיתֵי עֲדִים עַסְקִינַן, כֹּת אַחַת אוֹמֶרֶת שֶׁהַגֵּט נָפַל קָרוֹב לוֹ – בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹתָיו וְכֹת אַחַת אוֹמֶרֶת שֶׁהַגֵּט נָפַל קָרוֹב לָהּ בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹתֶיהָ, וְלָכֵן הִיא סַפָּק מְגוֹרֶשֶׁת.

הַגְּמָרָא מְבִיאָה אֶת שִׁיטַת רַבִּי יוֹחָנָן הַמְפָרֵשׁ מִשְׁנָתֵנוּ בְּאוֹפָן אַחֵר: רַבִּי יוֹחָנָן אוֹמֵר, קָרוֹב לָהּ שָׁנִינוּ בְּמִשְׁנָתֵנוּ אֵין הַכַּוָּונָה בְּאַרְבַּע אַמּוֹתֶיהָ, אֶלָּא אֲפִילּוּ רְחוֹק הַגֵּט הֵימֶנָּה מַאָה אַמָּה, וְקָרוֹב לוֹ שָׁנִינוּ אֲפִילּוּ רְחוֹק הֵימֶנּוּ מַאָה אַמָּה [וּמִיד תְּבָאֵר הַגְּמָרָא אֶת כַּוָּונָתוֹ]. מְבָרֶרֶת הַגְּמָרָא, הֵיכִי דָּמֵי אֵיךְ מִתְפָּרֵשׁ לְפִי זֶה 'מֻחֶזֶקֶת עַל מֻחֶזֶקֶת'. מְבָאֶרֶת הַגְּמָרָא, אָמַר רַב שֵׁמֶן בַּר אַבָּא, לְדִידִי מִיפַּרְשָׁא לָהּ מִינַּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן – אֲנִי קִבַּלְתִּי פֵּירוּשׁ הַדְּבָרִים מִרַּבִּי יוֹחָנָן, וְכָךְ פֵּירַשׁ: 'קָרוֹב לָהּ' שֶׁשָּׁנִינוּ אֵין הַכַּוָּונָה שֶׁקָּנִין הַגֵּט תָּלוּי בְּקִרְבָתוֹ לְאִשָּׁה, אֶלָּא הַדָּבָר תָּלוּי בִּיכוֹלְתָהּ לִשְׁמֹר, אִם הִוא יְכוֹלָה לִשְׁמֹר וְהִיא אֵינָהּ יְכוֹלָה לִשְׁמֹר וְהוּא קָרוֹב לוֹ, וְאִם הִיא יְכוֹלָה לִשְׁמֹר וְהוּא אֵינוֹ יָכוֹל לִשְׁמֹר וְהוּא קָרוֹב לָהּ, וְקִנְיָן זֶה [שֶׁכֹּל שִׁיכּוֹלָה לִשְׁמֹר קִנְתָּה הַגֵּט] תִּקְנַת חֲכָמִים הִוא. וְאִילּוּ בְּאוֹפָן שֶׁשְּׁנֵיהֶם יְכוֹלִין לִשְׁמֹר כָּל אֶחָד לִבְדּוֹ, אוֹ שֶׁשְּׁנֵיהֶם אֵין יְכוֹלִין לִשְׁמֹר כָּל אֶחָד לִבְדּוֹ אֶלָּא שְׁנֵיהֶם יַחַד, זֶהוּ מֻחֶזֶקֶת עַל מֻחֶזֶקֶת.

אֲמָרוּהָ רַבָּנָן קַמֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן – אָמְרוּ חֲכָמִים בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ לִפְנֵי רַבִּי יוֹחָנָן מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבִּי יוֹנָתָן, הָכִי – שֶׁאַף הוּא פֵּירַשׁ כֵּן אֶת הַמִּשְׁנָה, וּכְשֶׁשָּׁמַע כֵּן רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, יָרְעִין חַבְרִין בַּבְלָאֵי לְפִרְיוּשֵׁי כִּי הַאי טַעֲמָא – וְכִי יוֹדְעִים חַבְרֵינוּ שֶׁבְּבָבֶל לְפָרֵשׁ הַמִּשְׁנָה כֵּן [בִּלְשׁוֹן שֶׁבַח וְהִתְפָּעֲלוּת].

תָּנֵיא נָמֵי הָכֵי בְּרַייתָא שְׁמוּכַח מִמִּנָּה כְּרַבִּי יוֹחָנָן, רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר, כָּל שֶׁהוּא – הַגֵּט קָרוֹב לָהּ יוֹתֵר מִלּוֹ, וּבָא בֶּלֶב וְנָטָלוֹ אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת. וּמִבְּרֶרֶת הַגְּמָרָא מַה טַּעַם אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת, הֲרֵי כֵּיוָן שֶׁנָּפַל הַגֵּט קָרוֹב לָהּ כְּבָר נִתְגָּרְשָׁה וְכָל הֵיכִי תְּנִטְרֵיהּ וְתֵיזִיל – וְכִי כָּל יְמֵיהּ צְרִיכָה לִשְׁמוֹר הַגֵּט. אֶלָּא לָאו הָכִי קָאָמַר – כָּךְ מִתְפָּרֶשֶׁת הַבְּרַייתָא, כָּל – אֲפִילּוּ בְּאוֹפֶן שֶׁהַגֵּט קָרוֹב לָהּ מִלּוֹ וְיֵשׁ הַפְסֵק נָהָר אוֹ גִּבְשׁוּשִׁית עָפָר בֵּינָה לְבֵין הַגֵּט בְּאוֹפֶן שֶׁאִילּוּ בָּא כֶּלֶב וְנָטָלוֹ וְהוּא יָכוֹל לִשְׁמֹר מִפְּנֵי הַכֶּלֶב, וְהִיא אֵינָהּ יְכוֹלָה לִשְׁמֹר - אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת, הֲרֵי מְפוֹרָשׁ כְּרַבִּי יוֹחָנָן שֶׁקִּנְיַן הַגֵּט תָּלוּי בִּיכוֹלְתָהּ לִשְׁמֹר וְלֹא בְּקִרְבָתוֹ לְאִשָּׁה יוֹתֵר מִלְּבַעַל.

הַגְּמָרָא מְבִיאָה פֵּירוּשׁ נוֹסָף בְּמִשְׁנָתֵנוּ: אָמַר לֵיהּ שְׁמוּאֵל לְרַב יְהוּדָה תַּלְמִידוֹ, שְׁנָנָא [כָּךְ כִּינָּה שְׁמוּאֵל אֶת רַבִּי יְהוּדָה עַל שֵׁם שֶׁהִיה חָרִיף כַּחֵץ שְׁנוּן], מָה שֶׁשָּׁנִינוּ בְּמִשְׁנָה 'קָרוֹב לָהּ' פֵּירוּשׁוֹ שֶׁקָּרוֹב לָהּ כְּדֵי שֶׁתִּשָּׁוַח וְתִטָּלֵנוּ – שֶׁתּוֹבֵל לְהִתְכּוֹפֵף וּלְטֻלְטְנוֹ, [וְשִׁיעוּר זֶה הוּא פַּחוֹת מִדְּ' אַמּוֹת]. וּ'מְחִצָּה עַל מְחִצָּה' הַיְינוּ שֶׁשְּׁנֵיהֶם יְכוֹלִים לְשׁוּחַ וּלְטֻלְטְנוֹ.

וְעוֹד הוֹסִיף שְׁמוּאֵל לְתַלְמִידוֹ, וְאַתְּ כְּשֵׁיבוֹא לְפָנֶיךָ מִקְרֶה כָּזֶה שֶׁהִיה הַגֵּט קָרוֹב לָהּ אַף אִם הִיה בְּשִׁיעוּר שֶׁתִּשּׁוֹחַ וּתְטֻלְטְנוֹ, תַּחְמִיר וְלֹא תַּעֲבִיד עוֹבְדָא – אֶל תּוֹרָה שֶׁהִיא מְגוֹרֶשֶׁת עַד דְּמֵטֵי גִּיטָּא לִידָהּ – עַד שֶׁיָּבֹא הַגֵּט לִידָהּ מַמָּשׁ, גְּזִירָה שְׁמָא יִפּוֹל הַגֵּט רָחוֹק הֵימֶנָּה וְהָרוֹאִים יִסְבְּרוּ שֶׁהוּא קָרוֹב לָהּ. אָמַר לֵיהּ רַב מָרְדְּכַי לְרַב אַשִׁי, הֲוָה עוֹבְדָא הָכִי – מַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה שֶׁזָּרַק הַבַּעַל הַגֵּט קָרוֹב לָהּ בְּשִׁיעוּר שֶׁיְּכֹלָה לְשׁוּחַ וּלְטֻלְטְנוֹ, וְאַחַר כָּךְ מֵת בְּלֹא בָנִים, וּמִשּׁוּם חוּמְרָתוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל שֶׁאֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת אֲצָרְכוּהָ חֲלִיצָה מֵהֵיבָם.

שְׁנִינוּ בְּמִשְׁנָה, וְכֵן לְעִנְיַן קִדּוּשִׁין אִם נָפַל הַקִּדּוּשִׁין קָרוֹב לָהּ הֲרֵי זוֹ מְקוּדֶּשֶׁת, וְאִם קָרוֹב לוֹ אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת, וּבְמַחֲצָה עַל מַחֲצָה הֲרֵי הִיא סַפֵּק מְקוּדֶּשֶׁת:

אָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, דִּין זֶה שֶׁשָּׁנִינוּ בְּמִשְׁנָה שֶׁאִם הִיה קָרוֹב לָהּ קִנְתָּה וְכִפְי שֶׁפֵּירְשׁוּם רַבִּי יוֹחָנָן שֶׁכָּל שֶׁיְּכוֹלָה לִשְׁמֹר קִנְתָּה, דַּווֹקָא לְגִיטִּין אָמְרוּ, וְלֹא לְדָבָר אַחֵר – וְלֹא לְשְׁאֵר דִּינִים, וּכְגוֹן אִם זָרַק הַלּוֹה אֶת פַּרְעוֹן הַחוֹב וְנָפַל קָרוֹב לְמָלוֹה וְאָבַד קִנְסָפּוֹ, לֹא קִנָּה הַמָּלוֹה, וְעֲדַיִין הַלּוֹוֶה חַיָּיב.

מַקְשֶׁה הַגְּמָרָא, אֵיתִיבֵיהּ רַבִּי אַבָּא לְרַבִּי אַבָּי אֵיךְ אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁדַּווֹקָא בְּגִיטִּין נֶאֱמַר קִנְיַן זֶה, וְהָרֵי שָׁנִינוּ בְּמִשְׁנָה 'וְכֵן לְעִנְיַן קִדּוּשִׁין'. מִתְרָצַת הַגְּמָרָא, שַׁאנִי הָתָם שֶׁהוּקְשׁוּ גִּיטִּין לְקִדּוּשִׁין הֵיכְתִיב (דברים כד ב) 'וְיָצְאָה מִבֵּיתוֹ וְהָלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ אַחֵר, מָקִישׁ 'יְצִיאָה' [גֵּט] ל'הָוְיָה' [קִדּוּשִׁין] מָה גִּיטִּין מוֹעִיל בְּהֶם קִנְיַן זֶה, אַף בְּקִדּוּשִׁין הַדִּין כֵּן.

אֵיתִיבֵיהּ קוּשְׁיָה נוֹסֶפֶת עַל דִּבְרֵי רַבִּי יוֹחָנָן, הֲרֵי שָׁנִינוּ בְּמִשְׁנָה, 'וְכֵן לְעִנְיַן הַחוֹב, שֶׁאִם אָמַר לוֹ הַמָּלוֹה זְרוֹק לִי חוֹבִי, וְזָרְקוֹ לוֹ, אִם נָפַל דְּמֵי הַחוֹב קָרוֹב לַמַּלְוֶה וְנֶאֱבַד זָכָה הַמַּלְוֶה וְנִפְטַר מֵחוֹבוֹ, קָרוֹב לַמַּלְוֶה חַיָּיב, מֻחֶזֶקֶת עַל מֻחֶזֶקֶת שְׁנֵיהֶם יַחְלוֹקוּ', הֲרֵי שֶׁאַף לְעִנְיַן חוֹב נֶאֱמַר דִּין זֶה וְלֹא רַק בְּגִיטִּין. מִתְרָצַת הַגְּמָרָא, אֲכַן דִּין זֶה נֶאֱמַר רַק בְּגִיטִּין, וּמַה שֶּׁשָּׁנִינוּ בְּמִשְׁנָה שֶׁכֵּן הוּא לְעִנְיַן הַחוֹב הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן – מְדוּבָּר בְּאוֹפֶן דְּאָמַר לֵיהּ הַמָּלוֹה לַלּוֹה 'זְרוֹק לִי חוֹבִי וְתִיפָּטֵר', כְּלוֹמַר זְרוֹק לִי פַּרְעוֹן חוֹבִי וּבְזֶה אֶמְחַל לְךָ עַל הַחוֹב, וּלְפִיכָךְ אַף שֶׁלֹּא קִבֵּל הַמָּלוֹה אֶת הַכֶּסֶף [שֶׁכַּאֲמוּר קִנְיַן זֶה לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא בְּגִיטִּין] הַלּוֹה פָּטוּר, שֶׁבְּזֶרִיקָתוֹ מָחַל לוֹ הַמָּלוֹה.

מַקְשֶׁה הַגְּמָרָא, אִי הָכֵי שֶׁאָמַר לוֹ בְּפֵירוּשׁ שֶׁאִם יִזְרוֹק לוֹ הַחוֹב יִמְחֹל לוֹ, אִם כֵּן פְּשִׁיטָא, וּמַאי לְמֵימְרָא – מַה הַחִידּוּשׁ בְּמִשְׁנָה. מִתְרָצַת הַגְּמָרָא, לֹא צְרִיכָא – הַמִּשְׁנָה עוֹסֶקֶת בְּאוֹפֶן דְּאָמַר לֵיהּ 'זְרוֹק לִי חוֹבִי בְּתוֹרַת גִּיטִּין' – כְּלוֹמַר, שֶׁאִם יִפּוֹל הַחוֹב לְמָקוֹם שֶׁאִילּוּ זָרַק שָׁם בְּעַל לְאִשְׁתּוֹ גֵּט הֲרֵי זוֹ מְגוֹרֶשֶׁת, אַמְחֹל לְךָ עַל הַחוֹב, וְאִם יִפּוֹל לְמָקוֹם שֶׁאֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת לֹא אֶמְחֹל לְךָ.

שׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא, וְאַפַּתְּי מַאי לְמֵימְרָא – עֲדַיִין קָשֶׁה מַה הַחִידּוּשׁ בְּזֶה, הֲרֵי כֵּיוָן שֶׁאָמַר שֶׁאִם יַעֲשֶׂה כֵּן יִמְחֹל לוֹ פְּשִׁיטָא שֶׁהַלּוֹה פָּטוּר. מִתְרָצַת הַגְּמָרָא, מַהוּ דְּתֵימָא – הֵיה מָקוֹם לוֹמַר דְּמַצֵּי אָמַר לֵיהּ – שֵׁיכּוֹל הַמָּלוֹה לְטָעוֹן שֶׁלֹּא הִתְכַּוַּונְתִּי לְפָטְרְךָ אֶלָּא 'מְשַׁמְּחָה אֲנִי בְּךָ' – כַּוַּונְתִּי הֵיתָה לְשַׁטּוֹת בְּךָ שֶׁתִּזְרוֹק לִי הַחוֹב בְּתוֹרַת גֵּט כְּרִיתוּת קָא מַשְׁמַע לָן שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִטְעוֹן כֵּן, וְהַלּוֹה פָּטוּר.

הַגְּמָרָא עוֹבֶרֶת לָדוּן בְּעִנְיָן אַחֵר: אָמַר רַב חִסְדָּא נָתַן גֵּט בְּיָדָהּ, וּמְשִׁיחָהּ [–חוֹט הַקְּשׁוּר בְּגֵט] נִשְׁאַר בְּיָדוֹ, אִם יָכוֹל לְמָשׁוֹךְ הַחוּט וְלִנָּתֵק וְלִנָּתֵק אֶת הַגֵּט מִידָהּ וּלְהָבִיאוֹ אֲצָלוֹ אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת, וְאִם לָאו אִם אֵינוֹ יָכוֹל לְנַתְּקוֹ הֲרֵי זוֹ מְגוֹרֶשֶׁת.

מְבָרֶרֶת הַגְּמָרָא, מַאי טַעֲמָא – מִדְּהוּא הַטַּעַם שֶׁאִם יָכוֹל לְנַתְּקוֹ אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת וְהֲרֵי נָתַן לָהּ הַגֵּט. מְבָאֶרֶת הַגְּמָרָא, לְפִי שֶׁבְּנָתִינַת גֵּט בְּעֵינָן כְּרִיתוּת – צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ הַבַּעַל וְהָאִשָּׁה מוּבְדָּלִים זֶה מִזֶּה וְכָאן לֵיכָא – אֵין כְּרִיתוּת שֶׁהֲרֵי אֲגוּדִים הֵם בְּחוּט זֶה.

הַגְּמָרָא עוֹבֶרֶת לָדוּן בְּדִין נוֹסָף: אָמַר רַב יְהוּדָה, הָיָה יָדָהּ עֶלְיוֹנָה בְּקַטְפָּרֵס – כְּמַדְרֵגוֹת, שֶׁהַנִּיחָה יָדָהּ בְּאֶלְכְּסוֹן שְׁרָאשֵׁי אֶצְבְּעוֹתֶיהָ מִטִּין כְּלַפֵּי מַטָּה וְזָרְקוֹ לָהּ הַגֵּט לְתוֹךְ יָדָהּ, אַף עַל פִּי שֶׁהַגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ, כֵּיוָן שֶׁלֹּא נָח בְּיָדָהּ אֶלָּא מִיָּד נָפַל לְקַרְקַע אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת.

שׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא, אַמַּאי – מִדּוּעַ אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת, הָא כִּי נָפַל – הֲרֵי כְּשֶׁנָּפַל הַגֵּט מִידָהּ בְּאַרְבַּע אַמּוֹת דִּידָהּ קָא נָפַל וְקִנְתָּה הַגֵּט בְּקִנְיַן ד' אַמּוֹת. מִתְרָצַת הַגְּמָרָא, שֶׁכָּאן מְדוּבָּר בְּדָלָא נָח בְּקַרְקַע, אֶלָּא קוֹדֶם שֶׁהִגִּיעַ לְקַרְקַע נִשְׁרַף. עֲדַיִין מְקַשֶׁה הַגְּמָרָא, וְמִדּוּעַ לֹא תֵּיגָּרֵשׁ מֵאֲוִירָא דְּאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁקּוֹדֶם שֶׁנִּשְׂרַף הַגֵּט הֵיה בַּאֲוִיר ד' אַמּוֹת, אֶלָּא מַה יֵּשׁ לָךְ לוֹמַר שֶׁכַּאֲשֶׁר תִּקְנוּ חֲכָמִים קִנְיַן אַרְבַּע אַמּוֹת לֹא תִּקְנוּ קִנְיַן זֶה אֶלָּא בְּקַרְקַע וְלֹא בַּאֲוִיר, וְאִם כֵּן תִּפָּשׁוֹט מִכָּאן מַה דְּבָעֵי רַבִּי אֶלְעָזָר 'אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁאָמְרוּ יֵשׁ לָהֶן אֲוִיר אוֹ אֵין לָהֶן אֲוִיר' – הָאִם אַרְבַּע אַמּוֹת קוֹנוֹת רַק בְּקַרְקַע אוֹ גַּם בַּאֲוִירוֹ וְתִפָּשׁוֹט מִכָּאן דְּאֵין לָהֶן אֲוִיר.

דּוּחָה הַגְּמָרָא, הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן – דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה עוֹסְקִים בְּעוֹמֶדֶת עַל גַּב הַנָּהָר, וְלִפְיכָךְ אֵינָהּ מִתְגָּרֶשֶׁת מֵאֲוִיר הַד' אַמּוֹת כֵּיוָן דְּמֵעִיקָּרָא לְאַבּוּד קָאֵי, וְאוֹיר מָקוֹם שֶׁאֵין רְאוּי לָנוּחַ עָלָיו אֵינוֹ קוֹנֶה: